

POSUDEK OPONENTA

Diplomantka: Martina Jindrová

Oponent: doc. MgA. Tomáš Töpfer

Název diplomové práce: **Hledání herecké pravdy**

Absolventskou rolí, tedy praktickým diplomovým úkolem Martiny Jindrové byla postava hlavní sestry Ratcheadové v inscenaci dramatisace románu K. Keseye Přelet nad kukaččím hnízdem. Analýze práce na této roli a postavě, jejíž kontinuitu neblaze poznamenaly covidové uzávěry, a reflexi inscenace a své postavy, věnuje Martina Jindrová druhou část své teoretické diplomové práce. K tomu, co vytvořila, se staví až přehnaně sebekriticky, její herecká práce v inscenaci byla, samozřejmě, kromě jiného, limitována také skutečností, že postava, kterou vytvářela, je výrazně starší, zkušenější a její psychologie se opírá o prožitky, které si mladá herečka skutečně musí pouze představit. Absolventská role Martiny Jindrové splnila všechny nároky kladené na tento kvalifikační výkon. Otázky po pravdivosti postavy, související právě i s generačním rozdílem mezi postavou ve vyšším středním věku a věkem herečky, jsou však legitimní a vedou diplomantku k řadě osobních, podnětných, originálních úvah v její diplomové práci.

Martina Jindrová se v úvodu své diplomové práce obává, že „její název může znít poněkud děsivé“. Spíš než úděs vzbuzuje ovšem toto téma obavy se spekulativnosti. Naše společnost má v této době s pojmem a pojetím pravdy velké potíže. Ne nadarmo je v různých veřejných diskusích tak často užíváno slovo „postpravda“ („posttruth“). Teprve toto slovo je děsivé a matoucí. I sama Martina Jindrová je tímto vše relativizujícím nálevem tekuté modernity zasažena, když se domnívá, že „často nevíme, na které straně je pravda, komu důvěřovat a ve výsledku je vždy na nás, jak se rozhodneme a na kterou stranu se připojíme.“ Rozeznat pravdu od lživé manipulace či nepravdy není však otázkou nějakého rozhodnutí se a příklánění, ale ochoty a schopností dobírat se skutečných faktů a dokázat je nepředpojatě interpretovat a kontextualizovat. Pravda není totéž, co názor, domáhající se ve veřejném prostoru toho, aby byl slyšen a respektován, i když je zcela odporuje poznané skutečnosti. Ale to jen tak na okraj, pokud jde právě o zmíněné obavy ze spekulativnosti.

Pravda uměleckého obrazu, tedy i herecká pravda, je ovšem něčím odlišným od pravdy exaktního vědeckého poznání. Je to z jistého hlediska rozdíl mezi tzv. tvrdými a měkkými fakty. Pravdivost hereckého výkonu posuzuje jednak sám jeho tvůrce – a o tom diplomová práce vypovídá, jednak divák. Tvůrce – a v tomto ohledu se Martina Jindrová představuje jako opravdu odpovědný mladý umělec – přirozeně pochybuje o tom, zda ve svém výtvoru dokázal vyjádřit vše, co mu přišlo v přípravě herecké postavy důležité, když si kladl otázky po smyslu její existence jako obrazu žité zkušenosti. Proto diplomantka pochybuje i o tom, zda zvolila správné „technické“ prostředky k tomu, aby sdělila vše, co chtěla tematizovat. Protože však scénické dílo je, když už ne vždy, pak zpravidla dílem kolektivním, je herec vždy limitován také schopnostmi a prací dalších spolupracovníků. I o tom práce vypovídá. A rovněž o nemožnosti postavit se do pozice diváka a nahlédnout svůj výkon jaksi objektivizovaně.

Při těchto úvahách doporučuji diplomantce, která jinak pracuje se základním, byť i nepřiliš širokým konvolutem odborné literatury, vzpomenout si na Aristotela, který rozlišuje – v případě děje - mezi pravdivostí a pravděpodobností a upozorňuje nás, že vnímatel posuzuje nápodobu – umělecký obraz – právě z hlediska pravděpodobnosti, tedy toho, zda odpovídá jeho žité zkušenosti.

Polovinu práce věnuje diplomantka postavě, kterou vytvořila v televizní minisérii TBH. Zde je problematika pravdivosti umocněna tím, že text vznikl často kolektivní hereckou improvizací na

půdorysu zadané situace, nešlo tedy vlastně o interpretaci dramatické postavy, jako v případě Přeletu nad kukaččím hnízdem. A také tím, že možnost nahlédnout na záznam natočené sekvence umožnila herečce jaksí divácky objektivizovat vlastní výtvor. Ještě jinou zkušenost pak přináší účinkování v projektu imerzivního divadla, ve kterém zcela jiná konvencionalita vztahu mezi účinkujícím a divákem klade na herce zcela nové nároky.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit známkou B.

Otázky:

Jak jste se při interpretaci postavy sestry Ratcheadové v Přeletu nad kukaččím hnízdem vyrovnávala s generačním rozdílem?

Do jaké míry je výsledný obraz postavy v televizní minisérii TBH Vaším výtvoem a do jaké míry je výtvoem režisérky, kameramana a střihače? Píšete, že v některých situacích jste se hodně věnovala autenticitě jednání postavy, a pak jste zjistila, že jste byla mimo záběr kamery. Kde za svou práci jako herec více ručíte, na scéně nebo ve filmu?

V Praze 9. 6. 2022

Doc. MgA. Tomáš Töpfer